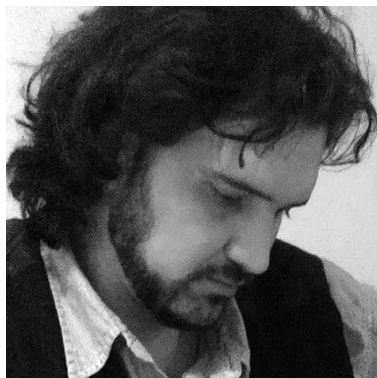

НИКОЛА ТЕОФИЛОВИЋ

ПОСЛЕДЊА ЖЕЉА
ДРАГИШЕ
НЕДОВИЋА

*У овој Ружи Реч се ошелоћвори
Божанска, а, ејо, тју су и љиљани...*

Данте Алигијери

Никола Теофиловић, рођен је у Крагујевцу 1977. године. Професор је српског језика и књижевности.

Активан у културном животу од 1996. Године као члан Књижевног клуба СКЦ-а. Од тада до данас редовно објављује поезију, прозу и књижевну критику у зборницима и часописима.

Крајем 1997. године покреће са пријатељима радио-позориште под именом *Црпље фрпље за Србију* које се емитује на градским радио-станицама са прекидима све до 2003. године. Непристајање на компромис са уредницима, црни хумор, пародија, сатира и оштро реаговање на друштвено-политичку ситуацију у земљи су били узроци честог прекидања емитовања радио-позоришта.

Пише кратке сатиричне драмске текстове који су извођени у оквиру позоришта али и неколико дужих радио-драма које су више пута емитоване изведене на Првом програму радио-Крагујевца. То су драме: *Философска мафија*, *Беж у амнезију* и *Беймен њорпшв Хашкоџ њрибунала*. Такође, ту су још и серијали у склопу радио-позоришта *Црпље фрпље за Србију*, краће сатиричне форме: *Симпсоновићи*, *свакодневица бедне наше њородице*; *Аванпуре Радепша Шербеције*, *Родољуб Хипермангановић-Хиперманган*. У скоро свим овим извођењима, Теофиловић се појављује и као један од глумаца. Позориште престаје са радом у марту 2003. године.

Године 2011. објављује збирку приповедака *Јесће ли чиппали Зарипусипу у орипиналу*, за коју 2012. у Републици Српској, у Хан Пијеску, добија књижевну награду *Чучкова књиџа*.

Године 2014. на конкурс у за најбољи драмски текст *Бранислав Нушић*, Никола Теофиловић је био другонаграђени за драму *Последња жеља Драпшисе Недовића*.

Никола ТЕОФИЛОВИЋ

ПОСЛЕДЊА ЖЕЉА ДРАГИШЕ НЕДОВИЋА

ЛИЦА:

ЂОРЂЕ ПЕТРОВИЋ, младић родом из Тополе. У време бомбардовања Србије и петооктобарских промена, он је у двадесетим годинама. У последњој слици, он је у тридесетим. У својим двадесетим годинама, он је весео, одлучан, пун оптимизма, заљубљен. Касније, он је уморан, запуштен и неодлучан.

ЈЕЛЕНА, Ружина ћерка, има исто година као Ђорђе, раздрагана и весела на први поглед, али несигурна у себе, мрзи свог оца.

ЛОВАЦ, пророк, мистик, чаробњак, обучен у ловачку униформу, у време бомбардовања има око шездесет година, али је још увек виталан и брз. Касније, губи снагу и разум.

РУЖА, хрома, нафракана ловчева госпођа у педесетим годинама, воли свог бившег мужа који јој је пребио ногу. Ни сама не зна што се удаде за ловца.

ПАТУЉАК, некада је био мали, сада је порастао носи капицу и смешне ципеле, дошао је у Србију из Немачке заједно са Димитријем Обрадовићем алијас Доситеј. Једе кромпир.

АХМЕД, Турчин у пуној снази, јунак за кога говоре да је једини од Турака довољно вешт да убије Карађорђа. Међутим, обхрван тугом за својим сином, његов херојски карактер се показује тек повремено.

КУЧУК-АЛИЈА, дахија, јањичар. Свирепи одметник од султана, Ахмедов стари друг. Он је у Крагујевцу, очекује Карађорђев напад. Није баш само зликовац и зулумћар већ и пријатељ који је спреман да помогне.

ЕСМА, Ахмедова ханума, брижна и добра жена, која тешко подноси Ахмедову трансформацију од јунака до човека утонулог у рефлексију и тугу. Још теже подноси синовљево болест. Ратрзана је на све стране, између Ахмеда на сцени и Ахмедове мајке која је све време присутна иза сцене.

МЕХО, дечак од десет година, Ахмедов и Есмин син.

ДРАГИША НЕДОВИЋ, песник, композитор, мизичар. Све време носи сламени шешир и гитару на леђима. У време стрељања у Шумарицама има двадест и пет година. После разговора са Киком у великој мери губи вид, јасно му се само указују визије око топовских шупа.

КИКА, „мртва драга“ Драгише Недовића, постоји у једној строфи песме *У лијепој ситаром граду Вишеграду*. Трудна је, поцепана, пребијена, носи ловоров венац око главе. Говори ијекавицу, говору хладно и сабласно, успорено, покрети су јој крути, она је дух, привиђење.

ТОЗА ДРАГОВИЋ, вођа крагујевачких комуниста, један од организатора партизанског устанка у Шумадији. Држи се достојанствено, не плаши се смрти, 21. октобра 1941. Он има тридесет и једну годину али изгледа старије.

ДРАГОЉУБ МИЛОВАНОВИЋ – БЕНА, историјска личност, угледни крагујевачки адвокат, у време стрељања има четрдесет шест година. Супротставља се Този Драговићу, не одобрава његов начин борбе. Доведен је на превару у топовске шупе на интервенцију Марисава Петровића.

МИЛОСАВ МИЈА АЛЕКСИЋ, ђак крагујевачке гимназије, има петнаест година и не може да поима смрт. Ван себе је од страха, покушава да нађе наду и утеху у свему што види и чује, његове реакције и мисли су дечачки наивне.

ФРАУ ЕЛМЕРК, фашистичка официрка координатор стрељања, касније Јеленин адвокат. Има око педесет година, носи кратку косу. Понаша се као мушкарац, виче као мушкарац, исто тако је и сурова. Од њеног гласа се леди крв у жилама, говори српски са јаким немачким акцентом.

СЛИКА 1

Чују се сирене за ваздушину ојасносї. Бубањ чесма у Крагујевцу. Улазе гоѕоїођа Ружа и Ловац. Ловац у рукама држи нож којим љушїи кромїир, обучен је као да креће у лов или долази из њеѓа, на леђима му је ловачка љушка, на ѓлави каїа, носи чизме иїїд. Ружа поѕледује у небо, мало касни за Ловцем. Гоѕоїођа је накин-ђурена, обучена по варошки, има око педесетї гођина, шеїа док хода. Носи у кеси кромїире. Ловац ољушїи кромїир и поѕїави ѓа код чесме као замку. Ружа му дода следећи кромїир из кесе, она ѓа ољушїи и иїако. Све време се чује песма Драгише Недовића, Ловац певуши, а Ружа ѓа ѓледа презриво... Чује се песма...

У леїом сїїаром ѓраду Вишеѓраду

Где дубока Дрина вековима иїече

Оѕїаде ми само иїужна усїомена

Ашиковах с драѓом скоро свако вече...

ЛОВАЦ: (Ослушкује песму, певуши поѕїављајући кромїире около)

Много песама је Драгиша Недовић... Наш човек, одавде, из Крагујевца... написао; а сви мисле да су народне!

РУЖА: (Нервозно)

Дај пусти ме више са тим Недовићем, стално баљезгаш исто! Легенда која није призната за живота, несхваћени геније, неправедно друштво, бла, бла, бла...

ЛОВАЦ: (Трудећи се да кромїир поѕїави иїобоже на иїраво месїо)

Биће теби бла, бла бла, кад ухватим патуљка, кад га подвргнем мукама, кад га наведем да све призна...

РУЖА: (Прекида ѓа)

Ти си идиот. Прави правцати идиот!

ЛОВАЦ: (Одмерава расїоред кромїира, љушїи следећи)

Сви велики људи су сматрани за идиоте, драга моја, сви!

РУЖА: Јесу, али ти ниси велики човек, ти си само идиот.

ЛОВАЦ: (Усїаје, иїрлази јој и значајно јој се уноси у лице)

Нећеш тако да причаш кад ухватим патуљка! Кад убијеш патуљка, он се претвори у злато! А кад те начиним богатом госпођом и кад преузем власт у овој усраној држави, бићеш Прва дама! А онда!!!

(Подиже песницу у ваздух)

Бићеш поносна што си жена једног великана! Бићеш!!!

- РУЖА: *(Гура га од себе)*
Не уноси ми се у лице, смрди ти из уста! Има сада важнијих ствари од постављања замки за патуљке...
- Опјет се оџлашавају сирене за ваздушну опјасност.*
- ЛОВАЦ: *(Гледа у небо, мало љоћуће обоје)*
Мислиш на ове настране пилоте што бацају бомбе на нас?
- РУЖА: Ма ко јебе и њих, то су говнарска посла, мислим на Јелену!
- ЛОВАЦ: Шта је са Јеленом?
- РУЖА: *(Узима му нож из руке, љушти кромџир, ловцу даје кесу, уздише)*
Како шта је, човече божији! Раскинула је веридбу са оним њеним зубаром Миловановићем... Оним из богате куће, знаш? Ухватила се са неким гољом из Тополе, неки студент, бараба...
- ЛОВАЦ: *(Одсујно)*
И шта ја имам с тим?
- РУЖА: Како шта имаш с тим, бре! Ваљда те интересује шта ти ради ћерка!
- ЛОВАЦ: *(За себе)*
Није ми она ћерка...
- РУЖА: *(Поставља кромџире као ловац малочас, одмерава уџао под којим их поставља)*
Знам да ти није ћерка, али она другог оца нема осим тебе, ваљда ти је стало да се добро уда.
- ЛОВАЦ: А што је раскинула веридбу?
- РУЖА: Миловановић је мобилисан, отишао је на Косово доле, сам се пријавио, Јелена се наљутила и оставила га. А молила га је да се не пријављује у доборовољце...
- ЛОВАЦ: *(Види из ловачке торбе љоску, накреће је)*
Па ко му је крив, што се млати, што глуми Обилића! Отишао момак да погине, шта ће јој мртав вереник?
- РУЖА: *(Узима му љоску, и она накреће)*
Ма, овај њен нови из Тополе ми се ништа не свиђа, то је проблем!
- ЛОВАЦ: Из Тополе, из Бачке Тополе?
- РУЖА: Ма јок бре, из ове наше сељачке Тополе...

- ЛОВАЦ: *(Ошима јој њљоску, љуишиио)*
Ето, све си попила...
- РУЖА: Шта је, нема више ракије?
- ЛОВАЦ: Нема! Све си попила. Морамо да наточимо још, 'ајмо у подрум, нема нам друге...
- РУЖА: *(Саблажњено)*
Ја све попила? А ти се наливаш од јутрос!
- ЛОВАЦ: У подрум! Брзо!
- РУЖА: *(Збуњено)*
А замке? Да их оставимо овако, шта ако се појави патуљак...
- ЛОВАЦ: *(Показује руком да се њожури)*
Брзо ћемо! Оставио бих те овде али не могу сам да сиђем у подрум, знаш да имам фобију...
- РУЖА: Знам. Никад ниси био ни за шта...
- Ужурбано одлазе. Улазе двоје младих, Ђорђе и Јелена, седају на клупицу поред Чесме. Смејуље се. Јелена седа на суцројини крај клупе од Ђорђа.*
- ЂОРЂЕ: Јелена, седи мало ближе, нећу да те поједем.
- ЈЕЛЕНА: *(Смешка се)*
Откуд знам... да нећеш?
- ЂОРЂЕ: Не уједам, види!
(Ошвара усћа, њоказује)
Нема очњака, нисам вампир.
- ЈЕЛЕНА: *(Гледа му зубе док овај зева)*
Ух бре, имаш квар на четворци, горе лево.
- ЂОРЂЕ: *(Држи ошворена усћа док љовори)*
Није то квар, то је пломба.
- ЈЕЛЕНА: Не, не... Црна пломба ти је на петици а квар је на четворци.
- ЂОРЂЕ: Стварно?
(Поије мало воде са чесме)
Стварно ме жига на хладно.
- ЈЕЛЕНА: Одмах код зубара, одмах!
- ЂОРЂЕ: А ти се разумеш у зубаре, изгледа?
- ЈЕЛЕНА: Разумем се, наравно.
- ЂОРЂЕ: Па, можеш ли да ми закажеш један преглед код твог омиљеног зубара?

ЈЕЛЕНА: Немам ја омиљеног зубара више...

БОРЂЕ: Имаш мене...
(*Ћуићи, љеда је заљубљено*)
Приђи мало...

ЈЕЛЕНА: Приђи ти до мене, па да заједно седимо... сами као сирочићи... Може л' тако?

БОРЂЕ: Може, може...

Прилази јој ђолако, Јелена се и даље смешка. Кад јој Ђорђе ђриђе и ђокуша да је зађрли, она скочи и ухвати ђа за нос и викне.

ЈЕЛЕНА: Пази бомба!!!
(*Пођом ђобеђне, задиркује ђа, ђомера нођама ђосђављене кромђире*)
Ђорђе-грожђе! Ђорђе-грожђе! Ђорђе-грожђе!

БОРЂЕ: (*Гледа за њом, смеје се, ђређи ђрсђом*)
Ко је бре грожђе? Ја сам грожђе?

ЈЕЛЕНА: (*Прича као деђе*)
Ти си црно грожђе, Ђорђе! Ниси бело него црно грожђе!

БОРЂЕ: (*Покушава да је ухвати*)
Ја да сам ти црно грожђе? Ја?

ЈЕЛЕНА: (*Ођеђ ђа ухвати за нос*)
Бомба!!! Ђорђе-грожђе!
(*Кикође се*)

БОРЂЕ: (*Исђрси се, ђродуби ђлас; ђуче се у ђруди*)
Ја сам црно грожђе! Ја сам Ђорђе... Црни... Ђорђије!
(*Покушава да је ухвати, али она му ђобеђне иза сцене*)
Којекуде, Јелена! Којекуде! Стани. Јелена!!!
(*Трчи за њом, закачи кромђире ђомери их*)

Улазе Ловац и гоѕођа Ружа, свађају се, ђребацију нешиђо око ракије једно друђом

РУЖА: Нема ракије, драги мој, нема! Све си попио!

ЛОВАЦ: Нисам ја, јутрос је било пола бурета, сигуран сам!

РУЖА: Па ко је онда све попио, да није можда патуљак!

ЛОВАЦ: (*Показује јој руком да ћуи*)
Шшшш... Види!

РУЖА: (*Зачуђено*)
Шта?

ЛОВАЦ : Био је овде! Био је!

- РУЖА: *(Изнанађено)*
Ко бре?
- ЛОВАЦ: Патуљак, види!
(Залеже, одмерава њоложај кромџира)
Био је овде, све време је ту!
- РУЖА: Где бре, овде? На Бубањ-чесми?
- ЛОВАЦ: *(Осврће се, звера око себе узнемирено)*
Овде! Проклетник! Био је овде, знам. Ма ту је он негде, све време...
(Гледа у њублику)
Он гледа нас, негде из мрака...
- РУЖА: *(Прилази му, милује га по руци)*
Смири се, смири се...
- ЛОВАЦ: *(Оћрзне руку)*
Шта, смири се! Смири се ти! Видиш како је испомерао кромпире, зајебава нас!
- РУЖА: *(Одмахује руком, уздише)*
А стварно, одакле ти идеја да ћеш ухватити патуљка на кромпире?
- ЛОВАЦ: *(Плане, враћа кромџире у њрвобићни њоложај)*
Зато што патуљци у Србији једу кромпире, ништа ти не знаш! Дошли су овамо за оним сероњом Доситејем, он их је довео овамо из Немачке. Донео је кромпир и довео нам патуљке! Наравно, он никад није знао праву суштину патуљака, никада! Зашто нема патуљака у српским бајкама, да питам ја тебе! Зашто!!!
- РУЖА: Добро, добро... И ја сам шашава што те питам било шта...
- ЛОВАЦ: *(Исиим њоном, њлаховићо)*
И мораш да убијеш патуљка уз извор живе воде да би се онако мртав претворио у злато, разумеш??!
- РУЖА: А где ти видиш живу воду овде?
- ЛОВАЦ: Па, ево је, овај извор!
- РУЖА: *(Окреће се око себе)*
Шта бре? Који извор?
- ЛОВАЦ: *(Оћей враћа кромџире у њрвобићни њоложај)*
Па овај!
- РУЖА: Ова баруштина је извор живе воде?
- ЛОВАЦ: *(Значајно клима ѓлавом)*
Ова баруштина!

РУЖА: Извини, али овде се само размножавају жабе крастаче и гамад...

ЛОВАЦ: Да, извор је загађен. Загађена вода – загађена стварност.

РУЖА: (*За себе*)
Види, ко је нашао да прича о стварности...

ЛОВАЦ: (*Одмерава распоред кромпира*)
Како ти изгледа, исто као малопре, а?

РУЖА: (*Гледа ња, њрекрстии се и мирно му каже*)
Слушај ме. Не занимаш ме више ни ти, ни патуљци, ни Доситеј, ништа! Је л' ти јасно?

Ружа одлучно одлази. Ловац још мало осмајира, ослушкује. Учини му се да нешто шушка иза сцене.

ЛОВАЦ: (*Приграда се*)
А ти мислиш ако је она отишла да ћу ја да одустанем... је л' тако мислиш... је л' тако?
(*Излази полако са сцене, њприградајући се*)
Где си? Малениии!!! Малени...

Уљрчавају (Насћављајући иљру) Ђорђе и Јелена; јуре се око клује

ЈЕЛЕНА: (*Задиркујући*)
Које-КАРА-куде, Ђорђе, Кара-Петровићу! КАРА-Грожђе!

ЂОРЂЕ: Ухватићу те, лепа Јело, не звао се ја Ђорђе Петровић!

ЈЕЛЕНА: Па и не зовеш се тако...

ЂОРЂЕ: А откуд ти знаш како се ја зовем?

ЈЕЛЕНА: (*Прилази му, милује му образ*)
Знам...

ЂОРЂЕ: Не знаш...

Седају на клују истовремено, ѓгледају се заљубљено.

ЈЕЛЕНА: Знам...

ЂОРЂЕ: Не знаш...

ЈЕЛЕНА: Не знам...

ЂОРЂЕ: Знаш...

ЈЕЛЕНА: Знам...

ЂОРЂЕ: Знам да знаш...

Пољубе се. Истии ѓренуиќа се зачују сирене за ваздушину оиасности. Њих двоје се љубе не обраћајући ѓажњу ни на шииа... Чују се бомбе...

СЛИКА 2

Ливада поред Лејенице. Турчин Ахмо љуши на чибук; седи њо шурски. Замишљен гледа у земљу и уздише. Чује се њесма.

*Текла река, њекла река Лејеница,
њосред града, њосред града Кражјеваца*

АХМО: (Уз дубок уздах)
Хеј животе, јебем те оваквог никаквог...
(Ѕуји, њовуче дим)
И, јебем ли те оваквог целог; уздуж и попреко!

Иза сцене се чује галама. Гласови дозивају „Ахмо, Ахмо!“ Из ѓомиле гласова се издваја глас Ахмове хануме Есме. Ахмо не реађује на дозивања.

ЕСМА: (Виче иза сцене)
Ахмо! Ахмеде! Ђе си болан, чо'ече!

АХМО: (Не одазива се, говори њишо за себе)
Гђе сам? Нигди сам!

ЕСМА: (Иза сцене)
Од'зови се, шејтани те дозивали!

АХМО: (За себе)
Иблис је мене већ дозвоао, моја Есма... кукала ти мајка!

ЕСМА: (Појављује се на сцени)
А ту ли си, Ахмеде! Па што шутиш ту, болан; што с' не јавиш? Ноге поломих тражећи те.

АХМО: (Не обазире се на њу, и даље ћуји и љуши, љљуне у сѓрану)

ЕСМА: Ма шта пљуцкаш ту к'о змија нека... Вабимо те кó овна... не б' л' дошо кући.

АХМО: (Ојей њовуче дим ња љљуцне)

ЕСМА: Ама, престани пљуцкат; проговори. Причај са мном, мој Ахмете!

АХМО: (Једва говори)
Не могу, ба, Есма. Не могу ти бо'на ни ријеч проговорит. Све ме груди заболеле; језик ми се укочи и сдрвени!

ЕСМА: Кучук-Алија те тражи. Не би' те ја друкчије ни дирала; није ни мени нидочег. Само би' сјед'ла 'вако негђе кó ово ти; и плакала изагласа, за нашим Мехмедом!

- АХМО: Не могу ја сад са Алијом диванит', нека нам је добро дошб... Реци му да не могу... ништа... ни разговарат. И, ја ћу њему доћ за који дан; кад све ово прође... Ако икад и море проћ.
- ЕСМА: Он каже, мора намах!
- АХМО: Ја не могу, никако.
- ЕСМА: *(Подбочи се, љледа ља љрекорно)*
А ја могу све, бива? Кб да нам дијете не умире тамо на кревету... Кб да је теби, једином, тешко!
- АХМО: *(Бесан, усћаје, креће на Есму да је удари али је не удара. Есма се измиче)*
Шта хо'ш, ти? Ко ти брани да кукаш; кукај сербез изагласа, ал' ми немој матер остављат саму са дјететом!
(Тише)
А Алији реци да нисам за разговор... сад!
- ЕСМА: *(Измиче се у сћрану)*
Ја ћу њему рећ' да си полудио!
(Одлази)
- АХМО: *(Осћаје сам)*
Еј Алија, сад ли си нашб... кад ми се и живот огадио; јебем га уздуж и попрјеко. И са стране, и сприједа...
(Кучук-Алија улази; Ахмо ља не види нећо љочиње да виче)
Јебем ти све ово! Овај вјетар што дува и ову ријеку усрану, усрано јој име Лепеница! Усрана Лепеница!
- КУЧУК-АЛИЈА: *(Најзад љроћовара љласно као да буди Ахмеда)*
Ахмеде, брате мој! Шта радиш ту? Причаш сам са собом? Чапраз диван ("празна прича").
- АХМО: *(Није изненаћен)*
Причам брате, причам; немам са ким другим.
- КУЧУК-АЛИЈА: Како немаш, болан? Можеш ваљда са мном причат'...
- АХМО: Нисам ти добро, мој Алија!
- КУЧУК-АЛИЈА: Видим ја да нешто не ваља. Матер сам ти срио; крије сузе, побјеже у кућу... Есма се сва преврнула, промукла. Шта је с вама?

- АХМО: Мехо ми је хаста, мој Алија. У прсима га пробада, кашље, цркава... Не може устат с миндера, ево десети дан. Ни може јест ни пит; чело му гори. Почео је бунцат, види сјенку нежаквог журе, урокљивог пусника у црном како мили по зидовима. Виче на њега, хоће га уловит... Све једнако!
- КУЧУК-АЛИЈА: Шта кажу хећими?
- АХМО: Долазио овај наш... Хакан... ал' ништа није помогло.
- КУЧУК-АЛИЈА: Ја ћу ти наћ' праве хећиме... дахијске хећиме... моје људе; дијете ће ти на ноге подићи. Из мртвих су враћали старог Фочу.
- АХМО: Хвала. А којим добром ти наиће... сад, у овај час... ако се смије питат?
- КУЧУК-АЛИЈА: Велико зло се спрема. Затворио сам се у Нову џамију и мало-мало нудим Власима паре да мене и моје пуге из Караговинце. А они одбијају; тврде пазар. Чекају, биће-белћим, да им стигне... онај... шејтан; сутра. Црни, бркати шејтан; Влах, кó и они што су. Србин из Тополе, Ђорђије Петровић. Карађорђе!
- АХМО: Знам хајдука; лоповчина! Па зар не посјекосмо све њине кнезове и главаре прије неки дан? И, зар ниси баш ти-лично убио тог Карађорђа, кад си оно долазио у Караговинцу; његов ли си ћурак показивó народу?
- КУЧУК-АЛИЈА: Посјекосмо им кнезове и зајебасмо се... Нисам ја убио Карађорђа, само сам му ћурак узео; убио сам једног што личи на њега. Е, сад је... биће... он чуо како сам се ја хвалио да сам га убио, па жури 'вамо... На метак иде, а метак га неће; кó прави шејтан.
- АХМО: Како ли и њега не посјекосмо; кó остале?
- КУЧУК-АЛИЈА: Побјеже нам пред носом; у шуму. Окупи Влахе у Орашцу, подиже их да свете мртве кнезове. А лијепо сам говорио Аганлији да не убијамо но да их лијепо купимо... Нико није гадљив на паре... Направи се белај; а тек ће бит белаја!

- АХМО: Ма шта ће раја, сеље и шака хајдука нашој војсци; а још нам стиже и помоћ из Видина; Гушанац-Алија са хиљаду момака!
- КУЧУК-АЛИЈА: Гушанац се прво договаро са Карађорђем да крене на нас, мој Ахмо; па сад, кад га је Влашина отјерала и измршкала, Гушанац хоће са нама... Гушанцу ја ништа не вјерујем! Он би – да може – лијепо са свима; и с нама, и са султаном, а и са Карађорђем!
- АХМО: Ма како смије један чобан тако разговарат' са једним Алијом-Гушанцем!
- КУЧУК-АЛИЈА: Каурин се ничег' и никога не плаши; пријети, псује. Аганлија му нуди богатство, посједе у Аустрији, боље услове за Србе. Неће оно ни да разговара; ништа оно за себе неће, само хоће оно да се бије. И, на Дрлупи, потуче Аганлију, рани га у ногу; Аганлија једва извуче живу главу!
- АХМО: Усрани Власи. Даш им прст, они ти руку откину.
- КУЧУК-АЛИЈА: Рудник су већ заузели; све су ближи. Сутра морамо бити спремни да одбранимо Карагоvincу... И ти Ахмо, с нама... Ако сутра сабахилден не кидишемо Карађорђу, мораћемо зорли бјежат бутум одавле, ако нам још буде главе на раменима!
- АХМО: Само нек мени Мехо сутра оздрави, сам ћу ја Карађорђа посјећи, главу ћу му на колац набити! И онај ћурак...

“Преклаијају” за сирене за ваздушну оћасносћ из наредне слике; ѿлоако ѿада мрак.

СЛИКА 3

Чују се бомбе, настијућа мрак, бомбе прекида једна ситрофа њесме
Драгише Недовића “Сиромах сам друже”.

Сиромах сам друже, нигде нишића немам
Само једну ситару, скршени жишару
Само једни ситару, скршени жишару...

На њесму из прећходне слике се надовезују мишраљески рафали.

Ханџари у Шумарицама. Октобар 1941. У шуйи су зашворени Дра-
гиша Недовић, Драгољуб Миловановић Бена, адвокат, Тоза Дра-
говић, партизански официр и Мија Алексић, ученик крађујевачке
Гимназије. Драгиша Недовић носи сламени шешир и жишару на
леђима, једино он седи мало издвојен од њих прејојце и гледа у
земљу. Остали ситоје и слушају шипектање мишраљеза најољу и
јауке невиних жршва.

ТОЗА: Побиће нас све као зечеве...

МИЈА: (Прећлашен)
Можда је ипак само вежба...

ТОЗА: А што би кукао овај народ ако је вежба? Да можда не
вежбају да кукају?

Ћушане, чују се оћет мишраљези

МИЈА: (За себе)
... А можда је ипак само вежба...

ТОЗА: Вежбање на живим метама, синко...

МИЈА: Како су рекли, сто Срба за једног Немца?

БЕНА: (Обраћа се Този прејриво)
А колико сте Немаца побили, команданте Светозаре
Драговићу – Тозо?

ТОЗА: А који смо то „ми“?

БЕНА: Ви, револуционари...

МИЈА: Двадесет-тридесет, не више, а? Неће ваљда да убију
више од тога. Двадесет пута сто, то је две хиљаде...

ТОЗА: Браво ђак! Добро си савладао математику...

МИЈА: Ја бројим јауке од јутрос. Ако избројим до две хиљаде,
можда ми нећемо стићи на ред, шта мислите господине
Бена?

- БЕНА: Неће Швабе да убију више него што је прописано...
- ТОЗА: *(Обраћа се Бени њодружљиво)*
Да, неће Швабе да убију више него што је прописано, они су прецизни и тачни... Нема код њих импровизације..
- МИЈА: *(Избезумљено)*
А можда и не убијају него пуцају у ваздух а народ кука од страха...
- БЕНА: Сине, мало је вероватно тако нешто.
- МИЈА: А можда је баш тако...
- ТОЗА: Да, они пуцају у ваздух а са неба силазе анђели са огњеним мачевима и освећују невине жртве...
- МИЈА: *(На ивици њлача)*
А можда је баш тако!
- ТОЗА: И тако гину немци а не Срби, и Крагујевац постаде тако Свети град, обећана земља коју ће походити верници са свих страна света, обећана земља на којој се материјализовао архангел Михајло...
- МИЈА: *(Тресе се од сѡраха)*
Архангел Михајло...
- БЕНА: *(Грли Мију)*
Немој Светозаре да се ругаш дечаку, нико није спреман да умре тек тако...
- ТОЗА: Ја јесам. Умрећу са осмехом на уснама...
- БЕНА: Тако ви волите да представите, као да смрт није ништа...
- ТОЗА: Ама, који смо то „ми“, а који сте то ви, сада кад ћемо сви да изгинемо?
- БЕНА: Ви! Комунисти! Волите да погинете, смишљате начине да што боље погинете, волите смрт, изазивате! А што онај ваш Хрват Тито није засакао Немце тамо по Хрватској, нек мало њих убијају, него је овде нашао да прави диверзије...
- ТОЗА: Пази шта причаш, Миловановићу!
- БЕНА: Шта је? Ругам се твојој светињи, одмах скачеш као опарен! А волиш да се спрдаш са архангелом Михајлом! Што сте овде нападали Немце кад су упозорили

„сто за једног“? Стигла директива да се преузме акција па сте убијали Немце с леђа, секли их на парчиће...

ТОЗА: О чему говориш Миловановићу, па не убијају комунисти овај народ...

БЕНА: Али сте били упозорени, „сто за једног“, и морали сте.... а можда сте и намерно хтели да овај народ изгине...

ТОЗА: Ђути Бена, не лај! Ђути кад не знаш ништа! Прво, нису само комунисти напали Немце, него и четници, заједно! Друго, устанак је неминован, нећемо ваљда да седимо кући и вичемо ХАЈЛ ХИТЛЕР, или да чекамо краља Петра да се врати...

БЕНА: Па организујте војску, изађите на фронт па се борите, али ви нисте војска него банда партизанска...

ТОЗА: А која ће војска да нас брани? Краљева? Издајничка?

БЕНА: Видим како нас ви браните, све ће нас побити како нас браните... Побиће и ову децу само да бисте се ви додворили комитету

ТОЗА: Не лај, Бена, да те не задавим...

Крећу један према другом да се обрачунају.

МИЈА: (Прекида их)
Ја сам бројао до хиљаду...

БЕНА: Шта си бројао, сине?

МИЈА: Лелеке...

ТОЗА: А има и оних који умиру у тишини...

БЕНА: На пример комунисти, ви умирате са именом партије на уснама!

ТОЗА: Барем не бежимо у Енглеску да склонимо дупе на сигурно...

Отварају се врати, улази средовечна жена, фрау Елмерк у фашистичкој униформи у прајњи двојице војника који уиру пишке у зашворенике који сјају мирно, у сијрој. Фрау Елмерк иде од једног до другог, има њихова докуменџа, прозива их..

- ФРАУ ЕЛМЕРК: Име? Презиме?
- ТОЗА: Светозар Тоза Драговић, радник!
- ФРАУ ЕЛМЕРК: (*Заи́сује неши́о, љеда докуменџа, ујоређује фо-
шо̀графије*)
Комунистичка партија, а? Фино, фино...
(*Окреће се Бени*)
Име? Презиме?
- БЕНА: Драгољуб Миловановић Бена, адвокат... Зовите
ми Марисава Петровића, сместа!
(*Уноси се у лице Елмерковој*)
Не дозвољавам да се овако поступа са мно... Ја
сам јуче био легитимисан и све је било у реду,
дошао сам да интервенишем због супруге Кази-
мира Вељковића а ви тако. Не дозвољавам...
- Војник ља удара кундаком у сџомак. Бена љада, војници ља шу-
џирају.*
- ФРАУ ЕЛМЕРК: (*Прекида их*)
Доста, доста...Поздравио вас је Марисав Петро-
вић, лично! Баш је он тражио да вас добро уби-
јемо...
(*Окреће се Мију*)
Име? Презиме?
- МИЈА: Милосав Мија Алексић, ученик крагујевачке Гим-
назије... Фрау Елмерк, смем ли нешто да питам?
- ФРАУ ЕЛМЕРК: (*Не обазире се на Мију, окреће се Драђиши*)
Име? Презиме?
- ДРАГИША: Драгиша Недовић, музичар...
- ФРАУ ЕЛМЕРК: Гитариста, видим...
- МИЈА: И песник, стихоклепац, уметник... Фрау Елмерк,
смем ли ја нешто да питам?
- ФРАУ ЕЛМЕРК: (*Окреће се љрема Мију, одмерава ља*)
Мија Алексић? Питај...
- МИЈА: Реците ми, колико Срба треба још да побијете? Ја
сам бројао до хиљаду, али сад кад сте ушли, ја не
могу да бројим...
- ТОЗА: (*Насрће на Мију*)
Јеси ли ти нормалан, будало балава?
(*Хваџа ља за руку, обара ља на земљу*)
Срамота! Шта је молиш, бре? Треба да је плунеш!
Овако!

Пљуне на Фрау Елмерк. Војници ља ударају кундацима, шуширају ља, Мија се повлачи у ситрану.

ФРАУ ЕЛМЕРК: Њега! Њега одмах пред вод. Комунисту! Водите га!

Војници одводе Тозу на ситрељање, Фрау Елмерк креће за њима).

ДРАГИША: (Креће за њом)
Фрау Елмерк, могу ли да добијем мало воде?

ФРАУ ЕЛМЕРК: Какве воде?

ДРАГИША: Било какве... Много сам жедан, не могу да издржим више...

ФРАУ ЕЛМЕРК: (Гледа ља зачуђено)
Гитариста, а? Недовић?

МИЈА: И песник, стихоклепац, уметник...

ДРАГИША: Видео сам, у бурадима имате много воде, да ли је то вода за пиће?

ФРАУ ЕЛМЕРК: Да, то је вода са ваше Бубањ-чесме, за пиће је. Али шта ће ти вода кад ћеш да умреш врло брзо...

ДРАГИША: Знам, али умирем и од жеђи. Не морам да умрем два пута. Нека то буде моја последња жеља...

ФРАУ ЕЛМЕРК: (Одмерава ља, мало ћуши, пошом викне)
Има ли још неко последњу жељу? Донесите овом песнику мало воде са Бубањ чесме! Одмах!

Улази војник, поздравља и одлази по воду.

БЕНА: Хоћу ја цигарету.

Елмерк му даје цигарету.

МИЈА: Зашто последњу, људи, зашто? Па шта смо згрешили, побогу... Због чега морам да умрем, људи! Ја ништа нисам урадио, никоме ништа нисам урадио...
(Пада на колена)
Зашто последњу жељу... Зашто?

Војник улази доноси Драгиши воду, зајим заједно са Фрау Елмерк одлази. Мија љаче, Бена поши цигарету, Драгиша пије воду... на сцену љада мрак, види се само Драгиша како пије воду. Зачује се љесма...

*Вишеграде граде где је моја драђа
Она са мном срећна никад није била
Гледао сам Дрину док ме је љубила
Зар је наше ноћи већ заборавила..*

СЛИКА 4

Драгиша осџаје сам. Свеџлосџ се мења. Из мрака излази Кика, џрудна девојка, џрилази му са сџране, додирује му руку. Драгиша не може да се оријенџише, не зна шџа се доџађа, збуњен је.

ДРАГИША: Шта је ово?

(Гледа у воду)

Шта се ово догађа?

КИКА: Ја сам, Драгиша, ја сам... Не окређи главу, молим те.

ДРАГИША: Ко је то?

(Додирује јој руку, џокушава да је џреџозна)

КИКА: *(Сџеже џа за руку)*

Молим те, само ме не гледај, изгубићеш вид...

ДРАГИША: Кико? Кико, ти си?

(Љуби јој руку, не џледа јој лице, као да разџовара са руком)

Ти ли си Кико, џубави моја? Па шта ћеш ти овде, у шупама, у Крагујевцу? Жене не стрељају, само мушке.

КИКА: Дошла сам да те видим, само да те видим, да те спасим, да не доћеш код мене прерано.

ДРАГИША: Где код тебе, Кико?

КИКА: Код мене, на онај свијет.

ДРАГИША: *(Мало џоћуџи, џледа јој руку, заџим се исџравља и џледа јој у лице)*

Ма, шта то говориш!

КИКА: *(Окређе џлаву)*

Не гледај ме, молим те, ослеп'ћеш!

ДРАГИША: Нека ослепим, није ме брига... Гледаћу те!

(Заџрли је)

КИКА: *(Сџушџа џлаву)*

Немој, молим те.

ДРАГИША: На који свет, Кико, о чему причаш?

КИКА: Причам... Мртва сам, Драгиша, мртва.

ДРАГИША: И тебе су довели на стрељање?

КИКА: Нисам на стрељању, нисам овдје; у води сам.

ДРАГИША: Па, како си ми дошла?

- КИКА: Дошла сам ти преко воде коју си попио, јер и ја сам у води, дубоко у води.
- ДРАГИША: У којој води, љубави моја?
- КИКА: У Дрини...
(Гли ѓа)
Лежим у води Дрини, близу Вишеграда; тамо гдје смо се вољели... Остало ми је тијело доле у реци, никад није испливало на површину... И сад лежи на истом мјесту.
- ДРАГИША: Долазио сам у Вишеград да те тражим; ништа ми нису рекли за тебе.
- КИКА: Нису ти ништа рекли јер не знају гдје сам, мисле да сам негдје побегла. Нису ме нашли. Сви мисле да сам још увијек жива.
- ДРАГИША: Па како упаде у воду, црна Кико? Како?
- КИКА: (Иронично)
Како упадох?
- ДРАГИША: Је л' те неко гурнуо? Пала си? Шта је било?
- КИКА: Нико ме није гурнуо, Драгиша, нико. Сама сам скочила и утопила се, неколико мјесеци након што си био у Вишеграду, кад смо били заједно... Рекао си, вратићеш се за неки дан али ништа, није те било нигдје... А стомак поче да ми расте...
(Милује свој ѿруднички сѿомак)
- ДРАГИША: Стомак? Немој ми рећи да...
- КИКА: Ови моји почеше причати, ала се Кика нагојила, свака част, баш добро једе у последње време. Ако, ако, боље ћемо је удат, сашаптавају се. Бабо трља руке, долазио кројач из Требиња да ме види, неки Дучић из Требиња, хоће сина да ожени. Гледају ме он и бабо као заливам башту, гледају ме кријући, мисле да ја не знам да ме гледају, мисле да их не чујем... Јес', јака вала, шапуће кројач из Требиња, може родити пуно дјеце... А кад ћемо видјети младожењу, пита га мој бабо... За два дана долази, каже, кројач. Све сам носила широке хаљине да сакријем стомак; сама сам их шила, није ми ни матер ништа посумњала.
- ДРАГИША: Па што не посла некога у Крагујевац, да ме нађе?
- КИКА: Кога да пошаљем; само је кума моја знала све од почетка, а и њој су рекли да ниси у Крагујевцу него доле по Сплиту, по Далмацији... А и рек'о си да ћеш се

вратити. Надала сам ти се сваког дана, ал' ти ниси долазио; вјероватно си и тамо на мору нашао неку другу дјевојку па је преварио као што си мене...

ДРАГИША: Нисам ја тебе преварио, Кико, ја сам те волео, као што те и сад волим, само нисам имао пара да се вратим, да платим пут... Нисам могао да дођем...

КИКА: Могао си Драгиша, могао си. Да си пјешке кренуо са мора, стигао би ми, него ко зна гдје си и с ким се заглавио доље... А сваког дана ми се причињавало да си ту негђе, свираш ми и пјеваш.

ДРАГИША: Није Кико, није тако.

КИКА: Кажем, матер ми ништа није посумњала, није ни бабо... И дође ђувегија после два дана, удесио се, дотер'о се, очешљ'о косу на раздјељак. Гледа ме као да не верује да ћу му ја бити жена, а и ја гледам у њега па просто не могу да га се нагледам, лијеп као анђео... Очи му зелене, коса му црна, висок, витак...

ДРАГИША: Је л' толико леп? Па што не пође за њега?

КИКА: А како да пођем за њега кад ми твоје дијете већ мрда у утроби? Заказаше свадбу за пет мјесеци, тамо на јесен. До тада сам ти га могла родити, Драгиша...

ДРАГИША: Јаој Кико, куку мени, шта ти урадих!

КИКА: Још се мој бабо хвали по Вишеграду како нема боље ни честитије дјевојке од његове Кике, на јесен ће ме удати у Требиње у конзулску фамилију. Сви га тапкаше по рамену, само су му се маторе женетине смијале иза леђа и показивале на мој стомак сваки пут кад ме виде... Шта сам могла, Драгиша, шта?

ДРАГИША: Могла си нешто. Да родиш дете, де ме нађеш, узб бих те; жена би ми била, нисам отишб на крај света, Кико.

КИКА: Откуд сам знала да ме хоћеш узети, ти си свирач, пјесник, скитара, шта ће теби жена... Па опет, сваког дана ми се причињавало да си ту негде, свираш ми и пјеваш... Водила ме кума код баба Снеже, оне Влајне из Неготина; хтјела сам бацити дијете, кријући, да нико не зна, да нико никад не сазна.

ДРАГИША: И шта рече баба Снежа?

КИКА: Шта рече? Вели, дијете је велико, много велико, ако пробам да га бацим могу и умријети; не може се сакрити. После баба Снеже, кренем са кумом у Сплит да те нађем. И таман смо пришли граду, кад нас

сачекаше неки бабини пријатељи и вратише нас у Вишеград. Баба Снежа одмах јавила мојима, чим смо јој изашли из куће.

ДРАГИША: Шта ти рекоше твоји? Обрука им име честито?

КИКА: Бабо ме је убио од батина, шутирао ме је у стомак, главу ми разбио. Срећу цијеле фамилије сам срушила, каже ми бабо, сада, када треба да се са конзулима ородимо, да постанемо господа. Матер ме је клела, клела је и куму нашу, одмах је раскинула кумство, проклела је час кад ме је родила, рекла је да ће задавити копиле, чупала ми косу, хтјела ме натјерати да признам ко ми је дијете направио.

ДРАГИША: Јеси ли рекла? То је онај гитариста што се овуда мувао, доћи ће, обећао је да ће ме оженити...

КИКА: Ништа ниси обећао, Драгиша, знаш то. Име ти нисам изговорила, нисам рекла ко је отац. Бабо би те убио, наш'о би те и убио, у то буди сигуран. Мене је замало убио од батина, замисли шта би тек теби урадио!

ДРАГИША: *(Иду му сузе)*
Мене ће ионако убити Немци, убрзо ћу код тебе.

КИКА: Нећеш ти још код мене, нећеш! Те ноћи кад убише Бога у мени, ја побјегнем из куће кроз прозор, онако модра, испребијана, исцијепана, довучем се до моста, скочим у Дрину и никад више не изроним... Од тада сам у води, од тада сам вода...

ДРАГИША: Једва чекам да ме стрељају, да дођем код тебе, хоћу бар мртав некако да ти се искупим.

КИКА: Немаш за шта да ми се искупљујеш, Драгиша, ја те и мртва волим.

ДРАГИША: Како немам за шта да се искупљујем, упропастио сам те...

КИКА: Ниси знао... Вјерујем да би дошао да си знао.

ДРАГИША: Хоћу да умрем; хоћу код тебе.

КИКА: Нећеш да умреш, зато сам и дошла, да те спасим од стрељања. Вода ми је испунила жељу да те још једном видим, толико сам је молила, бар да те још једном чујем како свираш и певаш...

ДРАГИША: *(Смеша се тужно)*
Како ћеш ти да ме спасиш од стрељања, Кико?

КИКА: Спасићу те, ако узмеш од мене ову ружу, Драгиша...

ДРАГИША: Али ја не желим да се спасим...

КИКА: Молим те, ако ти умреш неће имати ко да ме сања... Желим да те слушам још неко вријеме како пјеваш, и тебе и твоје пјесме, јер ја сам ту у води, чекаћу те... А ти само пјевај, још много пјесама напиши, бићу у свакој реци коју поменеш... у свакој капи воде... Јесеница, Лепеница, Дрина, Ибар, Гружа, Морава... Узми ружу, молим те! Узми ружу и не гледај ме више, потпуно ћеш ослијепети.

ДРАГИША: (*Узима ружу*)

Кико... опрости ми, Кико...

КИКА: Живи Драгиша, живи... живи, живи...

ДРАГИША: (*Пружа руке њој*)

Кико, опрости ми; молим те!

Гаси се свећло, Кика несћаје у мраку, Драгиша осћаје сам са ружом, иде њој где је била Кика њокушавајући да је зазрли.

Мрак, њега се избачена сћрофа из њесме “У лијејом сћаром зраду Вишезраду”

*Усћај исћраћи ме морам да њућујем,
у Србију идем Кражујецу зраду,
за њобом ћу Кико вечно да њућујем,
зачићо сам ње саму осћавио младу*

СЛИКА 5

Бубањ чесма. Са разгласа се чује знамениити говор Војислава Кошићунице, који се надовезује на њесму из преходне слике... "Не треба нам ни Москва ни Вашингтон..." Скандирање – „Гошов је, гошов је!"

Док траје скандирање свићка светило. Ловац улази са кромџирима у рукама, лежне и ослушкује нешто на земљи, зајисује и мери, леже на земљу и ослушкује. Улазе Јелена и Ружа, у току је свађа између њих две, зледају се испод ока, седају на клупицу. Не примећују Ловца који се ваља около.

РУЖА: (Устаје неатрално)
И какве су то сад глупости, кћери моја? Што ми то радиш сад, кад смо напокон успели...

ЈЕЛЕНА: (Молећиво склапа руке)
Шта ти радим, мајко? Реци ми, шта ти ја то радим!

РУЖА: Колико година се мотам по аустралијској амбасади, колико година обијам прагове разних конзулата, клечим, молим, сналазим се, само да нас извучем из ове Недођије, из ове проклете државе... А шта сада?

ЈЕЛЕНА: Шта сада, мајко?

РУЖА: Сада, када сам добила папире и за тебе и за мене, ти нећеш да идеш, хоћеш да останеш овде!

ЈЕЛЕНА: Нећу мајко, нећу да идем у Аустралију!

РУЖА: А до скоро си се радовала одласку, терала си ме да изумам некако визу, хтела си да одеш, то је и била твоја жеља, твоја радост...

ЈЕЛЕНА: (Обара главу)
Није то била моја радост...

РУЖА: Ма немој!?? А кад си ми причала колико ти је тешко у школи, на факултету, како те нико не разуме и једва чекаш да одемо одавде макар и на крај света...

(Имитира је)

"Мама, све бих дала само да не морам више да гледам ове мајмунолике људе!" Јесам ли ја то измислила, то су твоје речи, мајмунолики људи...

ЈЕЛЕНА: Јесам, тако сам рекла.

РУЖА: Измишљам ли ја нешто?

- ЈЕЛЕНА: Не измишљаш, мама, све је тачно што говориш...
- РУЖА: Па, идемо ли онда у Аустралију? Идемо ли код тате? Тата нас тамо чека, имаћемо све кад одемо одавде...
- ЈЕЛЕНА: Тата тамо има другу породицу, мама... Тата тамо има другу ћерку, другу жену, шта да радимо тамо...
- РУЖА: Јелена, твој отац и ја смо разведени петнаест година и он има свој живот, има право на свој живот...
- ЈЕЛЕНА: Имам ли ја право на свој живот?
- РУЖА: *(Наставља не базирајући се на Јеленине речи)*
... И твој отац је једно лажљиво говно, али је пристао да нам помогне да одемо из ове пропале земље и хвала му на томе. Без његовог гарантног писма никад не бисмо добили визу... Почећемо из почетка, само нас две, мајка и ћерка.
(Нежно јој милује руку)
... Идемо ли?
- ЈЕЛЕНА: *(Ђуџи, милује мајчину руку)*
- РУЖА: Идемо ли, чедо мајкино?
(Загрли је)
- ЛОВАЦ: *(Прилази им док се оне грле све време џише у ноћес, мери нешио мейром)*
Придржи ми ово!
(Даје јој један крај мейра)
- РУЖА: *(Узима крај мейра)*
Шта мериш сад?
- ЛОВАЦ: *(Пословно, џоном врло важно̄ човека)*
Мерим време које нам је преостало. Вода је проговорила, вода ми нешто шапуће... Чујеш ли? Вода ми нешто шапуће!!!
- РУЖА: Ах, наравно...
(Показује руком Јелени да је ловац луд)
Има ли негде патуљка?
- ЛОВАЦ: Није то више патуљак, порастао је. Расте сваког дана.
- РУЖА: Постаће цин, мајку му, а?
- ЛОВАЦ: Не знам, ја радим оно што је до мене. Не плашим се ја цинова, да знаш!
(Завришава мерење, узима друџи крај мейра од Руже)

- РУЖА: *(Гледа ља сажаливо, уздише)*
Знам, ти си неустрашиви ратник, знам!
(Окреће се Јелени)
Је л' видиш? Свуда око нас су лудаци... Идемо одавде,
Јело... Идемо ћерко!
- ЈЕЛЕНА: Иди само ти!
- РУЖА: Да идем без тебе у Аустралију?
- ЈЕЛЕНА: Ја остајем... Зар ниси чула шта се догађа, мајко? Готов је! Ја не идем нигде, Србија више неће бити слепо црево света. Свањава нова зора, диктатор је пао!
- РУЖА: Не буди глупа, Јелена, молим те!
- ЈЕЛЕНА: Зашто сам глупа, што дирам твог вољеног Слобу?
- РУЖА: Никад овде није ваљало, ни онда кад је било златно доба, пусти ти мог вољеног Слобу. Немој своју личну судбину никад да одређујеш према друштвено-политичким збивањима, никад то није имало везе са обичним људима. Ако верујеш да нешто можеш да промениш, завршићеш као онај несрећник тамо...
(Показује на ловца који у њом њренућку њлива на сувом њоред Бубањ чесме)
Никад овде неће бити као у Аустралији, никад...
- ЈЕЛЕНА: Можда и неће, мајко али постали смо слободни! Желим да живим у слободној родној земљи...
- РУЖА: Јелена, не лупетај више глупости него сместа се пакуј! Идемо у Сиднеј!!! Одмах!!!
- Зачује се звук баџера. Чује се скандирање ГОТОВ ЈЕ! Галама и љужва иза сцене.*
- ЈЕЛЕНА: То је Ђорђе! Враћа се из скупштине! На багеру је, ха ха ха! Ђорђе, Ђорђе!
(Оћрчава иза сцене њрема баџеру)
- РУЖА: *(Хваћиа се за љлаву, обраћа се ловцу који из некоћ разлоџа љузи око клуће)*
Погледај ово, све је отишло бестрага, готови смо!
- ЛОВАЦ: *(Пузећи)*
А што урла онај народ тамо, што скачу по багеру?
- РУЖА: Скинули су диктатора па се радују.

- ЛОВАЦ: *(Усџаје и џледа према баџеру, шамо куда је Јелена оџрчала)*
 А где су им тенкови? Не мења се власт баџерима него тенковима, цџцџ!
(Неџодујући маши џлавом)
 Је л' видиш, све је то полудело...
(Оџеџ леже и џочиње да џузи око клуџе)
- РУЖА: *(Посмаџра џа како џузи)*
 Све је полудело...
- Уџрчавају Јелена и Ђорђе, носе маџицу ОТПОР, држе се за руке, џрле се, џубе се, скачу од радосџи*
- ЂОРЂЕ: *(Љуби џосџођу Ружу)*
 Готов је! Готов је! Слобода!
- РУЖА: Лакше мало дете, лакше...
(Ђрише се)
- ЂОРЂЕ: *(Љуби ловца који џузи)*
 Слобода! Слобода!
- ЛОВАЦ: *(У чуду, усџаје)*
 Будибогснама! Шта је бре теби, сине?
- ЈЕЛЕНА: Слободни смо, мајко!
(Љуби мајку)
- ЂОРЂЕ: *(Пење се на клуџицу, џовори свечаним џоном, док џовори Јелена му сџорадично аџлаудира)*
 Окренули смо нову страницу у историји овог напашеног народа, оптимизам се шири земљом. Прошло је време ратова, прошло је време политичара-лопова, ратних профитера! Нема више забрањених медија, нема више шунда и кича који ће претварати нашу децу у идиоте! Нема више ружичасте телевизије да нам заглупљује народ будалаштинама! Неће више курве и певаљке бити узорни нашим девојчицама а мафијаши и лопови да буду узорни нашим дечацима! Готово је с тим! Почине препород нашег народа, препород наше државе!
- ЈЕЛЕНА: *(Одушевљена)*
 Браво Ђорђе! Браво!
- ЛОВАЦ: *(Одмахује руком)*
 Нека вам Господ буде у баџеру, децо...
(Одлази)

РУЖА: *(Гледа њрекорно Јелену)*
А ти због овога,
(Показује на Ђорђа)
нећеш са мном? Или можда због оног другог, зубара?
Или због обојице? Више не могу да испратим...

ЈЕЛЕНА: *(Привије се уз Ђорђа)*
Због овога... мајко...

ЂОРЂЕ: *(Љуби руку Јелени, љуби руку Ружи)*
Госпођо, дозволите ми да се обратим вашој ћерки...
(Клекне, заузима свечану позу, вади из џепа кућијицу са њрсјеном, ојвара је)
Хоћеш ли, Јелена, срећо моја највећа, да у слободу
кренемо заједно? Хоћеш ли бити моја госпођа, моја
госпођа Петровић?

ЈЕЛЕНА: *(Одушевљено гледа у њрсјен, грли Ђорђа)*
Предиван је, Ђорђе! Предиван!

РУЖА: *(Прећећи кажињрсјеном)*
Јелена дете, пази шта радиш! Не прави од себе сле-
пицу!

ЂОРЂЕ: *(Клечећи)*
Буди моја жена, Јелена...

Јелена њужно гледа мајку, Ружа сјоји њодбочена и нећодујући одмахује главом, љући је. Јелена њогледа у Ђорђа и насмеши се, милује му руку.

ЂОРЂЕ: И? Хоћеш ли?

ЈЕЛЕНА: *(Сјавља њрсјен на руку, ња га скине)*
Па не знам, бре, Ђорђе...

ЂОРЂЕ: Помагајте госпођо, реците јој!
(Окреће се њрема Ружи)
Госпођо, ја сам из честите фамилије, моји су из То-
поле, и ја сам рођен тамо!

Љуби Јелену, креће њрема госјоћи Ружи да је загрли. Ружа га удара њо рукама.

РУЖА: Бежи! Не дирај ме! Баш ме брига за твоју Тополу!

ЈЕЛЕНА: Али мама...

РУЖА: *(Окреће се Јелени)*
А ти, полази са мном из ових стопа! Ја одлазим у
Сиднеј, а ти ако желиш, остани овде и иструни у својој
слободи! Јебала вас ваша слобода! Иди у Тополу па
тамо буди слободна!

- ЈЕЛЕНА: Знам ја што ти хоћеш у Сиднеј! Знам!
- РУЖА: Шта ти знаш!
- ЈЕЛЕНА: Знам! Немаш нимало части, самопоштовања! Јадан овај човек поред тебе, јадан!
(Показује на Ловца који се ваља около)
 И даље си лудо заљубљена у тату иако те је он толико понизио... Убијао те је од батина, ноге ти је пребио, не можеш да ходаш због њега и опет му трчиш у загрљај! А ја њега мрзим, мрзим, мрзим!!! Немој да ме увлачиш у твоје игре, ја имам достојанство!
- РУЖА: Ма, шта ти мени, достојанство!
- ЈЕЛЕНА: Знам да је то! И срамота те је да одеш сама, јер ће онда да се види колико га волиш још увек и да си спремна да му будеш и слушкиња, само да будеш близу њега! Била би слушкиња и њему и његовој жени, знам! Скини његов прстен, ако није тако скини!!!
(Хваћиа је за руку, хоће да јој скине прстен)
- РУЖА: *(Удара јој шамар)*
 Пизда ти материна балава! Како то са мном разговараш!
(Окрене се и оде)
- ЈЕЛЕНА: *(Падне од силине ударца)*
 Ђорђе...
- БОРЂЕ: *(Пријрчава Јелени придиже је, виче за Ружом)*
 Па немојте тако, немојте! Госпођо, слободни смо, верујте ми! Па, немојте тако! И Топола је слободна, све је слободно!
- ЈЕЛЕНА: *(Узима прстен и сивавља га на руку, њлаче)*
 Удаћу се за тебе, Ђорђе...
- БОРЂЕ: Знао сам љубави, знао сам... Све ће бити дивно...

Пољубе се. Након њољубица Јелена њочне да кашље, кашље и кашље... Полако се ѓаси свейло, њочиње увод за ѓесму "Плућа су ми болна", Драђише Недовића, ѓрва сѓрофа.

*Плућа су ми болна, здравља више немам
 Јер су сасвим близу моји задњи дани
 Живећу још данас а можда и суѓра
 А онда за занавек, збогом мој живоѓе.*

СЛИКА 6

Чује се пјесма “Плућа су ми болна”, зајочетиа у претходној слици. Последњи дани Караџовице. Истиа ливада поред Лејенице. Време пред зору.

Ахмо и даље седи по турски и пуши чибук, замишљено гледа у земљу, поред њега седа Есма.

ЕСМА: Ахмо, ајмо спават’ мало...

АХМО: Иди ти, ја не могу тренут’, нећу ни спават’...

ЕСМА: Не могу у кућу, Ахмо. Не могу слушат’ како Мехо кашље, како му се плућа цепају... Не знам како твоја мајка може све то слушат’.

АХМО: Може. Два је сина сахран’ла и мужа, срце јој се стврдо, не боји се она смрти...

ЕСМА: А ти? Што се ти толико бојиш смрти кад си и ти оца и два брата испратио на онај свијет, кад си толико људи у боју побио. Сви те хвале, кажу, пашалук већег јунака од тебе нема...

АХМО: Друго је то, мој Есма... То је мегдан. На мегдану се смрт може преварит’, може јој се измаћи... И гдје је тај хећим!?? Алија рече у сабах...

ЕСМА: Још није сабах, Ахмо. Алија шта каже, никад не погази.

АХМО: (Пљуцка)
Алија што каже, никад не погази...

Ђуше.

ЕСМА: Алија још нешто каже.

АХМО: Шта каже?

ЕСМА: Каже, ако неко може доћи главе Карађорђу, онда си то ти...

АХМО: (Пљуцка, понавља њене речи истим тоном)
Онда си то ти...

ЕСМА: А ти сједиш ту к’о посран и понављаш моје ријечи. Још ми је теже што с’ ти такав, као да си полудио, морам бринут’ и за тебе а не само за Меху...

Чује се мајка Ахмедова како дозива Есму и Ахмеда. Есма ојџрчава са сцене према њој. Ахмо устјаје и зледа за њом, прајџи шџџа се доџађа.

АХМО: Есма! Есма! Што мајка зове?!!

ЕСМА: (Дојџрчава задихана и радосна)
Стигли хеџими! Тројица! Хајд' овамо, хајд' у куђу!

АХМО: Не могу, иди ти... Ја ћу овдје чекати.
(Есма оде, Ахмо џонавља за себе)
Ја ћу овдје чекати...

Мрак.

ЕСМА: (Улази џлачуђи)
Мој Ахмо! Куку мени!

АХМО: (Хвајџа је за рамена)
Је л' умро? Је л' умро наш Мехо? Причај!

ЕСМА: (Кроз сузе)
Није Ахмо, није умро још, али се мучи, много се мучи...

АХМО: Има ли му спаса, јесу ли га лијечили? Јесу ли још ту хеџими?

ЕСМА: Нису, одоше. Јесу га лијечили, али кажу да му спаса нема, не могу му помођи...

АХМО: Како не могу? Па они су маторог Фочу из мртвих врађали, а не могу једно дијете... Јеси ли им нудила пара?

ЕСМА: Нудила је твоја матер, нудила је и злато и бисере али нису хтјели ништа узет', не могу га, кажу, излијечити, дали му неку течност да пије, болове ће му смађити...

АХМО: Зови Хакана, одмах га зови, можда ће га он излијечит', он бар није рек'о да му спаса нема!

ЕСМА: Он то није рек'о јер сваки дан долази код нас да пије ракије...

АХМО: (Виче)
Одмах га зови! Одмах! Нека буде уз њега док ја не убијем оно псето Ђорђија! Реци му, ако му Мехо умре и њега ћу убит' исто тако!

ЕСМА: А да позовем дервиша? Матер ми рече да га позовемо...

АХМО: Немој зват' никога, само Хакана!

ЕСМА: *(Одлази)*

АХМО: *(Ужурбано хода по сцени, бесан је, сирема се за бој, ширажи кубуру, сабљу, говори сам за себе)*

Убићу те Хакане тако пијаног, не смије ти Мехо умријети! Хајде Алија долази, долази да чекамо тог влашког шејтана! Црно ти се пише Црни Борђије, нећу ти само ћурак узет', гаће ћу ти скинут са мртвог дупета, тако ми Алаха...

(Засијане, погледа према небу, затим насипавља да говори обраћајући се небу)

А и ти си ми добар, чујеш ли ме? Још ми није умро Мехо, али ће умријети, све ређе дише, јеси л' тако хтио? Да га узмеш док још десето љето није уз'о, а зашто? Зашто га зовеш себи? Шта ће ти мој син? Што га од баба узимаш сад кад је научио јахат', сад кад ме дочекује радостан кад ме види да се враћам кући... Трчи ми у загрљај сав задихан од среће, толико воли свог баба... А бабо њега воли још сто пута више, бабо би за њега трч'о одавле до краја свијета, само да мој птић још мало поживи... Шта ће ти он Свемилосни Алаху? Шта ће ти!!! Гдје је твоја самилост, гдје? Шта смо ти згријешили па нас раздвајаш, шта!!! *(Ућуици, шкрипи зубима)*

Знам, знам... Ти си све дао, ти ћеш све и узет' али шта мене брига за то... Ја ти не дам Меху! Не дам! Даћу ти руке, ноге, главу, све ћу ти дат' осим њега! Даћу све што имам! Даћу све што немам!

(Бесан)

Живот бих дао... Тебе бих дао! Чујеш ли!??

(Смирује се седа по турски, жмирка, размишља)

А продат' ће и тебе Ахмед за Меху... Како каурини тебе не гледају, не зову те, не клањају ти се... Они зову, Ису, сина Мерјеминог, како кажу да му је име, Исус Христ... Они њега позову и он им све опрости... Која вјера може ублажит' бол за дјететом, која? Душу ћу продати било коме само да ми Мехо оживи...

(Седи по турски а почиње да се крсти)

Оче наш који си на небесима, бисмилахи рахмани рахим, тебе Ису, сина Мерјеминог хвалимо, господара свијетова... Помози барем ти, боже каурински, Исусе Христе, бар ти спаси сина мога, Мехмеда, дијете моје,

ти знаш те ствари, ти знаш колико отац воли сина...
Теби се клањам, од тебе помоћ тражим, да буде воља
твоја, да дође царство твоје... бисмилахи рахмани ра-
хим...

*Истиовремено се и клања и крсти и њлаче, иако ради неколико
иуша, а шада иоред њега одједном иишекне вода из земље у вис.*

- АХМО: Ма... Шта сада? Каква је ово вода? Је ли могуће?
(Умива се, иере руке, иије)
Одакле се ово створи? Вода, вода, вода... Ово је хладна
вода... као лед.
(Још иије воду)
Ја хладне воде! Есма! Есма! Есма!
- ЕСМА: (Улази бришући сузе)
Ево ме, Ахмо! Сад ће Хакан доћ', сад сам га позвала.
Звала сам и дервиша, рекла ми твоја мајка, немој се
љутит'...
- АХМО: Брзо Есма, брзо овамо!
- ЕСМА: Ама, гдје ћу!
(Засиане, зачуди се)
Што с' мокар? Каква је то вода ту?
- АХМО: Ништа не питај, брзо донеси неки чанак!
- ЕСМА: Ма какав чанак, Ахмо?
- АХМО: (Гура је, иожурује је)
Брзо! Да у чанак захватимо ове воде!
- ЕСМА: Хоћу, немој ме гурат'...
(Одлази)
- АХМО: (Оиџи клекне, клања се и крсти у истио време)
Нека је вјечна слава овој води само нека спаси мог
Меху, и нека ме убију данас, само нека ми син поживи!
И нека Власи заузму ову земљу, нека им, нек буде
њихова само да ми Мехо још једном дотрчи у загрљај
онако радостан, кад види свог баба...
- ЕСМА: (Носи чанак, ѓледа како се Ахмед крсти)
Шта радиш то, Ахмо? Шта то мумлаш?
- АХМО: (Трѓне се, скочи на ноѓе)
Шта радим?
- ЕСМА: Јес' ти то прекрсти?

- АХМО: (Узима јој чанак, њуни ѓа водом)
Дај овамо тај чанак!
- ЕСМА: (Гледа ѓа шїија ради)
Ама, јес' ти то прекрсти?!!
- АХМО: (Наїунивїши чанак водом)
Шути! Носи воду Мехи, умїј га, дај му да све ово попије!
- ЕСМА: (Одлази њуїо ѓледајући у чанак)
- АХМО: (Гледа у небо)
Ја вјеру не могу промијенити, Исусе Христe, а и што бих то радио? Сваки је Бог добар само људи не ваљају. Сви Богови уче један од другoга, само људи тјерају своје... Ти ми немој замјерити. Нека мој Алах и мој Мухамед исто овако помогну неком твој, неком каурину ако се теби изгуби из вида...
(Зайвара очи и њонавља)
Тебе Исусу, сина Мерјеминог хвалимо... бисмилахи рахмани рахим...
- ЕСМА: (Иза сцене)
Ахмо! Ахмеде!
- АХМО: (Зайворїо очи, не одазива се)
- ЕСМА: (Доїрчава раздрађана на сцену)
Ахмо! Ахмо! Види Ахмо!
- АХМО: (Трѓне се)
Шта је?! Шта урлаш!
- ЕСМА: Ма како нећу урлати, како нећу урлати! Види, ко ти оздравио! Види ко ти у загрљај трчи!
- МЕХО: (Дечак доїрчава на сцену)
Бабо! Мој добри бабо!
- АХМО: (Узима ѓа у наручје)
Мехмеде! Оздрави ли, сине мој? Сине мој!

Љуби ѓа, њлаче од радосїи, Есма их ѓрли обојицу, њлачу од радосїи.

Улази Кучук-Алија, уѓази у воду, намршїи се ѡрво. Поїом их ѓледа како се ѓрле. Осмехује се, мало их ѡсмайїра ѡре неѓо шїио ѡроѓовори

КУЧУК-АЛИЈА: Мехо, оздравио си нам! Нека је слављен Све-
моћни Алах!

ЕСМА: Оздравио него шта!

КУЧУК-АЛИЈА: Рек'ох ли вам, моји хећими свакога могу изли-
јечити! Нигдје на свијету таквих нема...

ЕСМА: Ал' нису они ништа, него је ова вода...

АХМО: *(Док држи Меху у наручју, сѣавља јој руку на усѣа)*
Јес' тако, мој Алија, хвала ти довијека. Сина ми из
мртвих вратише! Бољих хећима свијет није видио.

ЕСМА: *(Зачуђено љеда у Ахмеда)*
Али зар ниси тражио да му дамо воде...?

АХМО: *(Говори љреко ње)*
Не зна се који је хећим бољи од оне тројице...

КУЧУК-АЛИЈА: Ама пусти је нека каже што хоће! И каква је ово
вода овдје?

АХМО: Нећу је пустит', не зна што говори. Толико се
уплашила да не зна што говори!
*(Даје јој Меху у наручје, сѣавља кубуру за ѿојас и
сабљу)*
А ми немамо времена Алија, Карађорђе само што
није стиг'о, а обећ'о сам да ћу му ћурак скинути.

КУЧУК-АЛИЈА: У праву си! Хајдемо да га сачекамо!
(Излази са сцене)

АХМО: *(Грли Есму која држи Меху у наручју, Есми ѿка-
зује ѿрсѣом да ћуѣи, љуби је, љовори јој ѿѣхо)*
Шути, само шути, нека буде да су га његови
хећими излијечили а не вода... то мора бит' наша
тајна, Есма, упамти...

Хиѿро одлази сцене, сѣреман за бој.

Есма љуби Меху од радосѣи.

*Полако се ѣаси свеѣло, оѣеѣ се чује иѣекѣање миѣраљеза у
наредној слици.*

СЛИКА 7

Барака у Шумарицама, октобар 1941. Драгиша сјава. Бена и Мија послушују штекливање митраљеза. Мија гледа кроз рују на шуйи. Драгиша захрче. Обојица се окрећу према њему.

- БЕНА: (Ђушне га ноћом)
Хајде музичар, буди се! Време је да попијеш метак...
- ДРАГИША: (Кроз сан)
Кико, Кико моја... Опрости ми, молим те...
- БЕНА: Шта су ти то дали да попијеш кад си се тако изврнуо ту, ракију громовачу?
- ДРАГИША: (Гледа око себе, њрља очи)
Ух, јебем ти, ништа не видим.
- БЕНА: Наравно да не видиш кад си пијан к'о камен, нисам видео никад да се неко тако брзо напије. Само си накренуо ту ракију и пао...
- ДРАГИША: (Ђуши флашу)
Није ово ракија.
- БЕНА: Ма, како није...
(Окреће се Мији који све време гледа кроз рују)
Мали, је л' убише Тозу Драговића?
- МИЈА: Ено, воде га...
(Узбуђено)
Оте им се Тоза, побеже! Побеже!
(Чује се сјаља Тозин глас: Бежиће другови!)
Побеже им! И још многи са њим побегоше!
- Зачује се дуљачак митраљески рафал, Мија обори главу.*
- БЕНА: Ништа, побише их, а? Дај да видим!
(Гледа кроз рују тамо где је гледао Мија)
- МИЈА: (Прилази Драгиши, њије воду из флаше, осјало је још мало воде у њој, Драгиша још њрља очи за њо време)
Ух, ала сам жедан...
(Накреће до краја)
- БЕНА: Хеј мали, немој и ти да ми се напијаш!
- ДРАГИША: Али ово није ракија...
- БЕНА: (Иронично)
Није, није...
(Прилази Драгиши, маше руком испред његових очију)
Видиш ли ишта, музикант?

ДРАГИША: Мало нешто видим... као кроз маглу...

БЕНА: Није ни чудо колико си потегао!
(Гледа у флашу)
Добро је да видиш било шта.

МИЈА (Показује им да ћује)
Пссст! Чујете ли?

БЕНА: Шта је с тобом сад?

МИЈА: Чујете ли?
(Зачују се неки нељудски крици, Мија њрчи да њољледа кроз рују на шуји)
Чујете ли ово? Чујете ли?

БЕНА: Чујемо бре, шта ти је...

МИЈА: (Гледајући кроз рују, веома узбуђен)
Знате ли шта се догађа?

Све време се чују неки нељудски крици и миѡраљески рафали).

БЕНА: Шта се догађа, требе нас као вашке...

МИЈА: (Гуши се од узбуђења)
Ено! Швабе стрелјају патуљке са разнобојним капицама, кад патуљка погоди метак... остане само златни прах... Мајке ми!

БЕНА: (Одмахује руком)
Није то прах, мали, то је дим од барута...

МИЈА: Свега ми! Погледајте ви!

БЕНА: (Сажаливо одмахује ѓлавом)
Само ти гледај сине, само гледај...

МИЈА: (Ојейи скаче од узбуђења)
Види! Види сад ово! Убијају неке рогате, брадате створове са козјим ногама...
(Миѡраљез, нељудски крици)
Убијају једнооке велике људе. Штаје ово? Шта се догађа!!! Сви се претворе у златни прах кад их убију... Остане само дим... Шта се ово догађа, људи? Шта је ово?

БЕНА: (Уздише)
Бајка, сине, бајка...
(Усѡјаје и ѓледа кроз рују, не види нишиѡа необично, сажаливо Мији клима ѓлавом)

МИЈА: (Ван себе од сѡраха)
А зашто нема крви кад их убију? Реците ми, зашто нема крви кад их убију?

- БЕНА: Зато што у бајкама нема крви...
(Загрли ња)
- МИЈА: А хоће ли бити крви кад нас убију?
- БЕНА: Нема крви у бајкама, сине...
- МИЈА: (Ошима му се из загрљаја)
Недовићу, погледај ти!
- БЕНА: Шта има он да гледа, он не види ништа!
- ДРАГИША: (Гледа кроз рују)
- МИЈА: Видиш ли, лажем ли ја нешто?
- ДРАГИША: (Запрепастићен)
Ау, јебем ти коље! Јебем ти све! Шта је бре оно?
- БЕНА: Шта је музикант, одједном ниси слеп и ти видиш па-
туљке?
- ДРАГИША: Не, ја видим коње, крилате коње...
- БЕНА: (Одмахује њрекорно главом, говори за себе)
Ма да ли је могуће да видиш крилате коње?
- Чује се рзање коња и митраљески рафал.
- ДРАГИША: (Обраћа се Мији)
А што им секу крила?
- МИЈА: (Слеже раменима)
Немам појма...
- БЕНА: (Гледа у флашу)
Шта сте то попили да ми је знати, па привиђате глу-
пости...
- ДРАГИША: (Гледајући кроз рују)
То је вода са Бубањ чесме...
- БЕНА: (Мирише њразну флашу, очекује да осети мирис ра-
кије)
Ово је нека безмирисна ракија, шта ли? Опијум неки?
- ДРАГИША: Ово нису чиста посла, људи!
- БЕНА: (Гледа у флашу)
Нису, нису...
- МИЈА: Лажем ли ја нешто, Недовићу? Лажем ли?
- ДРАГИША: Не лажеш, Мијо, не лажеш... И ја видим исто што и
ти...

- БЕНА: Посрали сте се од страха, децо моја...
- МИЈА: А шта мислиш Недовићу, шта се догађа?
- ДРАГИША: Ако ме очи не варају и ако нисам луд, а могуће је и једни и друго, али ако видим ово што видим... Швабе управо стрељају нека натприродна створења, ја сам за ова створења чуо у бајкама, никад их нисам видео а сада их видим...
- МИЈА: А зашто то раде, Недовићу?
- ДРАГИША: (*Узбуђено њодиже њон*)
Милосаве Мијо Алексићу... Ово је освета за пораз у Првом светском рату, одузимају Србима оно што им је највредније. Убијајући бића из бајки, убијају бајке, истовремено и наше легенде и митове. Знају они, Србин није обичан противник, Србин је митоманијак, о себи мисли кроз митове, верује у бајке... Знају они, док имамо наше бајке не могу да нас победе... Знају они, а ми не знамо! Зато што ми нисмо нормални, нисмо као друга људска бића, више смо дрекавци, сакалуде и караконцуле него што смо људи...
- МИЈА: Знају они а ми не знамо!
- БЕНА: (*Крсџи се*)
Полуде човек...
- Кад Недовић њочне да се обраћа Бени, иза Мије се њојављује рањени велики ѡиџулак ѡказује му да ѡуџи, намиџује му, Мија зине од узбуђења али не ѡроџовара. Паџулак му ѡружа руку, Мија је ѡрихвџи и заједно одлазе са сцене, несџају.*
- ДРАГИША: (*Окреће се Бени, њему се обраћа*)
Знају они, те Швабе, Немци, та бића науке, реда и дисциплине, та бића философије, љубитељи своје расе... Знају они, победиће нас и ако изгубе рат тако што ће нам поубијати бића из маште. Знају они, сто доказа треба да би се потврдила једна научна истина, сто бајки треба да би се створи један њихов категорички императив! Зато и убијају стотину Срба за једног Немца, господине Миловановићу!
- БЕНА: (*За себе*)
Шта су вам то дали да пијете, маму вам вашу!

ДРАГИША: Воду са Бубањ чесме, господине Миловановићу...

БЕНА: (Пољедом њражи Мију)
А где је онај мали, онај ђак? Мијо!!!

Упада Фрау Елмерк у њрајињи двојице војника

ФРАУ ЕЛМЕРК: (Виче из свеж љаса)
Schnell! Schnell!!
(Драгиша и Бена стијају мирно. Фрау Елмерк њро-
зива)
Милосав Мија Алексић, ученик!
(Зачује се однекуд Мијин љлас „Овде сам!“; Фрау
Елмерк се њонаша као да је Мија њу. Драгољуб и
Драгиша се уишино пољедају)
Добро. Драгољуб Миловановић Бена, адвокат!

БЕНА: Ја!

ФРАУ ЕЛМЕРК: Добро. Драгиша Недовић, гитариста, песник!

ДРАГИША: Ја!

ФРАУ ЕЛМЕРК: Ти, песник дођи овамо!
(Обраћа се војницима)
Водите на стрељање тог адвоката!

Војници одводе Бену који љледа у Драгишу све време.

*Драгиша оиет не види добро, љледа њоред Фрау Елмерк док се она
шетта око њежа и заљледа ља.*

ФРАУ ЕЛМЕРК: Шта је песник, не видиш ме?

ДРАГИША: Ништа не видим Фрау Елмерк, тек нешто на-
зирем...

ФРАУ ЕЛМЕРК: Ти не идеш на стрељање, тебе водимо у Дормаген.

ДРАГИША: Где?

ФРАУ ЕЛМЕРК: У Дормаген, у логор, моје родно место...
(Додирне му руком образ, заиши викне из свеж
љаса)
А сад брзо тамо, на другу страну! Брзо, док се
нисам предомислила! Брзо!

*Драгиша одлази њолако на друђу стирану, суироишу од оне на коју
су одвели Бену.*

*Фрау Елмерк остијаје сама на сцени, све време се чују миираљези у
њозадини.*

Фрау Елмерк се креће око себе да види да ли је неко зледа. Пошто је нико не види, вади из унутрашњеџ цепа униформе исту ону ружу коју је Кика дала Дражиши, помирише је и почне да певуши (без речи на-на-на) мелодију “У лијејом сшаром зраду Вишезраду”, насмеши се и зашвори очи, милује ружу. Онда се одједном прзне, усрави се, луши чизмама и војничким кораком, одлучно, оде са сцене. Док одлази са сцене почиње песма Дражише Недовића “Кад си била мала Маре”

Кад си била мала Маре, кад си била мала Маре
Волела си море
А сад си нарасла Маре, а сад си нарасла Маре
Па љубиш морнаре

СЛИКА 8

Бубањ-чесма у Крагујевцу. Око чесме се мува ловац. Пошћуно је поцејан, њрљав, делује као лудак. Расејан је не може ни да ђовори. Уморан, ојейи нешћно мери око чесме, ваља се, али све шћо ради сћоро, безвољно, без енћузијазма. С времена на време се жесћоко накашље, ѓуши се. Улазе Ђорђе и Јелена, видно измењени у односу на раније слике. Ђорђе је неуредан, рашћујан, необријан, Јелена носи ѓардеробу као њена мајка. Седају на клућу, не базиру се на ловца.

ЈЕЛЕНА: *(Вади докуменћ из шћашине)*
Ево га, ту је...

ЂОРЂЕ: *(Узима докуменћ)*
Да видим...
(Чишћа)

ЈЕЛЕНА: Ништа ти не треба да радиш, нигде не треба да се појављујеш, само потпиши. Адвокат ми је рекао да ће се све завршити на суду и без нашег појављивања...

ЂОРЂЕ: *(Враћа јој докуменћ, уздахне)*
Значи, то је то. Развод. Готово...

ЈЕЛЕНА: *(Не враћа докуменћ у шћашину, држи ѓа у руци)*
Па рекла сам ти, Ђорђе! Све ћу ја да завршим сама.

ЂОРЂЕ: Рекла си, тачно је...

ЈЕЛЕНА: *(Вади дрући докуменћ из шћашине)*
И ово ми потпиши, и можемо да се разилазимо.

ЂОРЂЕ: *(Гледа у шћаир, иронично се смеје)*
И ово си завршила сама...

ЈЕЛЕНА: Само потпиши!

ЂОРЂЕ: *(Скочи са клуће)*
Чекај, очекујеш ли од мене да потпишем да никад више нећу видети децу, је л' то треба да урадим?!!

ЈЕЛЕНА: *(Хладно)*
Очекујем да потпишеш дозволу да водим децу у Аустралију код мајке, не значи да их никад нећеш видети...

ЂОРЂЕ: *(Виче)*
Него шта значи?!! Кад ћу ја да одем у Аустралију, кад ћу да их видим? Тек тако, седнем у такси и дођем у Аустралију!

- ЈЕЛЕНА: Ако нећеш, можемо и другачије да разговарамо. Могу да ти забраним прилазак деци, могу да те тужим за злостављање. Боље ти је потпиши, растаћемо се у миру, пријатељски, иначе...
- БОРЂЕ: (*Сјушћиа ѿон, ѓовори за себе*)
Можеш да средиш шта год хоћеш кад је онај твој богати зубар...
- ЈЕЛЕНА: Који мој?
- БОРЂЕ: Дај Јелена, не прави се луда... Нисмо више клинци. Знам да сте заједно, одавно већ. Онај твој зубар Миловановић...
- ЈЕЛЕНА: (*Поцрвени*)
Наравно, од њега бар има користи! Од тебе никада није било користи! Никада!
- БОРЂЕ: Ја никад нисам тако ниско спао да се продајем за паре.
- ЈЕЛЕНА: (*Усјане и ѓовори досјојансјивено*)
Миловановић је један фин господин који се још увек држи у форми, ратни ветеран, храбар је, има манире и...
- БОРЂЕ: (*Прекида је*)
... и паре! А то је теби најбитније, да има паре!
- ЈЕЛЕНА: С тобом сам живела као слепица, Ђорђе. Да мама није слала паре из Аустралије, не бисмо имали шта да једемо. Деца нам нису имала гардеробу, живели смо као подстанари по Крагујевцу...
- БОРЂЕ: Па кад ниси хтела код мојих у Тополу!
- ЈЕЛЕНА: Ја да живим са твојом мајком? Пре бих се обесила!
- БОРЂЕ: Битно је да је твоја мајка добра, па водиш децу код ње.
- ЈЕЛЕНА: Моја мајка је била у праву по питању свега. Требало је да одем с њом још пре много година а не да слушам тебе, револуционара. Јебо те пети октобар са свим својим тековинама! И кад си већ урлао тамо по улицама, зашто се ниси убацио у систем, сви твоји отпори, сви твоји револуционари, одавно седе у фотељама, примају големе плате ни за шта... А ти?
- БОРЂЕ: Ја се нисам за ово борио, Јелена!
- ЈЕЛЕНА: Него за шта си се борио, свега ти? Па посао ниси могао да добијеш, слепче!

БОРЂЕ: Не могу Јелена ни у једну странку, звали су ме. Не могу! Не могу да машем репом, да понављам туђе речи, да мислим из туђе главе, да мирно гледам како ове српске дахије пљачкају народ и да климам главом, само да би мени бацили део плена од пљачке! Не могу да седим по страначким састанцима и да се одушевљавам својим лидерима, не могу!

ЈЕЛЕНА: *(Иронично)*
Али можеш да гледаш како ти жена и деца гладују?

БОРЂЕ: Никад нисте били гладни, шта причаш!

ЈЕЛЕНА: *(Свечано)*
Ђорђе Петровићу, потпиши ово што ти нудим. Растаћемо се као људи. Деца ће бити добро, то знаш. Ако ниси хтео мене да пустиш, пусти бар њих. Нека оду одавде и нека живе као људи, а не у овој проклетој земљи као пси...

БОРЂЕ: Али они су Срби, Јелена. Мали су, заборавиће српски језик!

ЈЕЛЕНА: Немој да ме хваташ на патриотизам. Патриотизам је луксуз који ја себи а, ни својој деци не могу да приуштим, Ђорђе!

Тишина. Ђуџе обоје.

БОРЂЕ: *(Чииа документије)*
Значи, имаћу право да их видим кад год то пожелим...
У Сиднеју?

ЈЕЛЕНА: Ако не потпишеш, добићеш забрану приласка...

БОРЂЕ: А на основу чега?

ЈЕЛЕНА: Већ ћу некако доказати да си нас малтретирао, све заједно...
(Подигне обрву значајно)
Текст је спреман, уосталом, ту је мој адвокат.

Показује руком да уђе адвокати. Улази Фрау Елмерк, адвокати, обучена исто као малојре у фашистичку униформу, носи џакир и предаје ња Ђорђу.

БОРЂЕ: *(Чииа документи)*
Значи, све сте спремиле?

ЈЕЛЕНА: Има ли твој адвокат неку примедбу на све ово?

БОРЂЕ: Не зајебавај ме, знаш да немам паре за адвоката, дај оловку!

ФРАУ ЕЛМЕРК: *(Пружа му оловку)*
Bitte!

ЈЕЛЕНА: *(Осмехује се док он попијисује)*
Како беше, револуција једе своју децу?

БОРЂЕ: *(Попијисује)*
Једи говна и ти и револуција!
(Пружа јој пашир, уздахне)
Кад крећете?

ЈЕЛЕНА: Следећег петка.

БОРЂЕ: Могу ли да вас испратим, барем?

ЈЕЛЕНА: Наравно, Ђорђе Петровићу! Па, растали смо се као људи, зар не?

Фрау Елмерк проверава попијисе, сипавља документије и пашину и одлази.

ЈЕЛЕНА: Збогом, Ђорђе Петровићу!
(Одлази са својим адвокатом)

Ђорђе оситаје сам на клупици. Сузе му теку низ лице. Плаче без гласа. Сјоро, шешким кораком му прилази ловац и седа поред њега.

ЛОВАЦ: *(Муца, једва говори)*
Имаш једну цигару...сине?

Ђорђе вади из џепа кутију са цигарама, прилажује Ловцу све време гледајући у једну пачку док му сузе теку низ лице.

ЛОВАЦ: *(Издубава дим цигарите, уздише)*
А тако је и мене...
(Муца, шешко говори)
Жена оставила... Пре много година... Па сам...
Пуцао себи у главу од туге... И промашио!

БОРЂЕ: *(Плачући)*
Пуцао си себи у главу? Није то лоша идеја...

ЛОВАЦ: Лоша је... боли глава... од тога...

Док они разговарају из чесме се појављује велики пашуљак који је одвео Мију, прикрада се ловцу, с леђа га хваћа за враћ. Светло се наизменично пали и гаси. Најзад, на средини сцене, осветљени су само ловац и пашуљак. Пашуљак држи ловца руком за враћ, дави га. Говори крешијавим гласом док се ловац жуши.

ПАТУЉАК: Види, види, ко је то? Велики ратник, ловац. Пророк, песник, видовњак који разговара са водом, ха ха ха!

ЛОВАЦ: (Гуши се)
Малени... знао сам... да си ту...

ПАТУЉАК: Нисам ја овде, ја сам свуда, мој ратниче!

ЛОВАЦ: Знао сам... чекао сам те...

ПАТУЉАК: Дочекао си ме! Јеси ли испричао оно што ти је вода рекла да испричаш, ха ха ха!

ЛОВАЦ: Нисам још... испричаћу!

ПАТУЉАК: А коме ћеш испричати, лудаче? Зар не видиш да је испред нас само гробље, ха ха ха!
(Показује на њублику)

ЛОВАЦ: (Гуши се)
Није ово гробље... ово су... живи људи...

ПАТУЉАК: (Као загледа се у њублику)
Ма немој ми рећи!
(Иронично)
Живи људи? Ово пред нама је гробље, нико овде није жив колико ја видим...

ЛОВАЦ: (Губи дах)
Ово су живи људи... живи су!

ПАТУЉАК: Ха ха ха, јесу!!! Као што си и ти жив, ха ха ха!

Види нож и забија му у леђа. Ловац се штејура и њадне у мрак, мртјав. Патјуљак се још неко време смеје и скаче по сцени, њлеше, док се свејло наизменично њали и ѓаси. Затим се свејло њојјуно уѓаси.

Кад се свејло уђали, ловац лежи мртјав њоред клујнице. Ђорђе сѡјоји на средини сцене, обучен као ловац. Носи сламени шешир, ѓишару на леђима, Ахмедову сабљу и белу ружу на реверу.

ЂОРЂЕ: (Обраћа се њублици, миран је и одлучан)
Ја разумем говор воде, ја разговарам са водом. Али мени није потребно да вода буде чиста да бих је разумео. Ја разумем говор мутне воде. Човек је некада био састављен највише од воде. То је било некад. Данас су људска бића састављена од мутне воде, од муља и воде. Говор воде сам научио од овог господина,
(Показује на мртвог Ловца)
а говор муља сам научио сам. Научио сам га од муља у

себи, јер и ја сам састављен од прљаве и загађене воде коју пијем у изобиљу. И док још у мени има чисте воде, борићу се, са једном једином надом у срцу... Са надом да ће негде овде опет потећи извор, извор чисте, најчистије воде!

(Диге сабљу)

Са вером у извор!!!

Одлази, сиреман за борбу, хор почиње песму Драгише Недовића, последње две сиропфе из песме "Текла река Лейеница"

Не сџој Радо, не сџој Радо не жледај ме

Однесе ти вода илаино

Нека носи, нека носи однела жа

Изаикаће, изаикаће Рада дружо